

2020-179

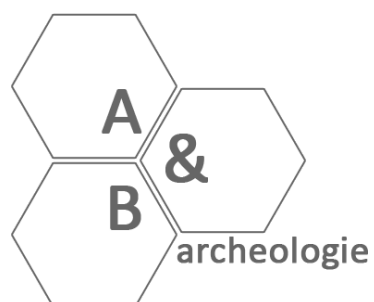
Nota Doornzele Lochtingstraat

Programma van maatregelen

Bert ACKE, Maarten BRACKE en Gwendy WYNS

6-1-2021

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Doornzele Lochtingstraat waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog. De archeologienota¹ bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat landschappelijke boringen, en indien nodig verkennende en waarderende boringen, en een proefsleuvenonderzoek dienden uitgevoerd te worden in uitgesteld traject. In deze nota, opgemaakt onder supervisie van een erkend archeoloog, worden de resultaten van dit verder vooronderzoek beschreven.

In eerste instantie werden landschappelijke boringen uitgevoerd op het terrein. Dit onderzoek werd uitgevoerd op maandag 16 november 2020. In totaal werden 8 boringen geplaatst waarbij een AC-bodemprofiel werd vastgesteld waarbij de C-horizont zich net onder de teelaarde bevindt. In sommige boorpunten werd in de teelaarde resten van een verploegde podzol aangetroffen. Er werden geen aanwijzingen aangetroffen voor een bewaarde steentijdsite, er werd dan ook geen verder booronderzoek uitgevoerd. Het proefsleuvenonderzoek vond plaats op vrijdag 18 december 2020. Het sleuvenplan zoals opgenomen in de bureaustudie voorzag in de aanleg van 3 parallelle N-Z georiënteerde sleuven. Het vooropgestelde sleuvenplan werd grotendeels gevolgd, door de aanwezigheid van een woonhuis en stalling werd dit in het noordelijk deel licht aangepast. Hier werden 3 N-Z georiënteerde voor het woonhuis en 1 O-W georiënteerde sleuf achter het woonhuis aangelegd. Op de weide ten zuiden van de gebouwen werden 3 parallelle N-Z georiënteerde sleuven aangelegd. Voor de uitgraving werd gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak van 1,80m breed. Er werden enkele kijkvensters aangelegd om meer duidelijkheid te krijgen in een bepaald spoor of sporencluster. De grond werd gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Na de voltooiing van de registratie van de sleuven werden deze gedicht.

De zone van de geplande werken is ca. 9123m² groot. Hiervan werd ca. 952m² (10,5%) onderzocht door middel van proefsleuven, en 102m² (1,1%) door middel van kijkvensters. De vooropgestelde dekkingsgraad van 12,5% zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk (te verdelen over 10% sleuven en 2,5% dwarssleuven/volgsleuven/kijkvensters) werd hiermee net niet behaald (11,6%). Desondanks kon een goede inschatting gemaakt worden van het archeologisch potentieel dat in dit geval duidelijk positief bleek te zijn in het noordelijk deel van het plangebied.

Op basis van de bureaustudie kon reeds een eerder hoge archeologische verwachting worden toegekend, gebaseerd op de voordelige landschappelijke ligging en het ontbreken van grootschalige verstoringen in het verleden. Het voorkomen van in situ bewaarde steentijd artefactensites was niet uit te sluiten. Wat betreft sites met grondsporen is er een kans op het aantreffen van sites uit diverse archeologische periodes, van de metaaltijden tot de middeleeuwen.

---

¹ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/8990>

De archeologische verwachting werd bevestigd bij het archeologisch vooronderzoek. De landschappelijke boringen toonden een goed bewaarde bodem aan zonder zichtbare verstoringen. De kans op in situ steentijdartefacten sites bleek zeer klein (A-C profiel), maar gezien de gunstige bewaring konden nog archeologische grondsporen bewaard zijn. Bij het proefsleuvenonderzoek werden in het noordelijk deel van het plangebied sporen aangetroffen die mogelijk deel uitmaken van een site met walgracht als middeleeuwse voorloper van de hoeve die zich in dit deel van het plangebied situeert. De sporen omvatten waterhoudende structuren (grachten/greppels en een mogelijke waterput), maar ook paalsporen en kuilen die wijzen op bewoning. Het ingezamelde vondstmateriaal lijkt een datering in de middeleeuwse periode (13de-14de eeuw) voorop te stellen. Naast sporen van bewoning kunnen ook sporen van artisanale activiteiten aanwezig zijn, funeraire sporen werden niet aangetroffen.

Gezien de aanwezigheid van een site (bewoning, artisanaal, ...), uit de middeleeuwen, dient een verder archeologisch onderzoek te gebeuren in het noordelijk deel van het plangebied (ca. 3850m²). De modaliteiten van het verder archeologisch onderzoek worden hieronder beschreven.

Het archeologisch ensemble wordt voorlopig bewaard bij Acke & Bracke bvba. Na afronding van de opgraving zal het ensemble, in overeenstemming met de Code van Goede Praktijk, definitief bewaard worden bij de initiatiefnemer. Het vondstmateriaal dient bovendien mee bekeken en opgenomen te worden bij de resultaten van de opgraving.

2. Afbakening van de opgravingszone

Gezien de aanwezigheid van een archeologische site waarvan de sporen verspreid zijn over het noordelijk deel van het terrein, dient over dit deel een vlakdekkend onderzoek te worden uitgevoerd. De totale oppervlakte voor verder onderzoek bedraagt ca. 3861m².

Bij de advieszone dient rekening gehouden te worden met eventuele bufferzones langsheen de randen van de opgravingszone, zoals bijvoorbeeld langs de Dries en langsheen de naburige percelen. Hierdoor kan de oppervlakte van de eigenlijke opgegraven zone iets lager liggen dan de geadviseerde oppervlakte.

Figuur 1 Algemeen sporenplan van het proefsleuvenonderzoek. Het noordelijk deel van het plangebied (ca. 3861m²) komt in aanmerking voor een vervolgonderzoek.

Figuur 2 Detailopname van het sporenplan in het noordelijke deel (bron: geopunt.be).

3. Onderzoeksvragen

Het doel van de archeologische opgraving bestaat in het karteren en onderzoeken van de archeologische sporen. Volgende niet-limitatieve onderzoeksvragen kunnen hierbij vooropgesteld worden:

- Wat is de aard, omvang, datering en conservatie van de aangetroffen archeologische sporen?
- Welke spoorcategorieën zijn aanwezig? En tot welke functie behoren deze (bewoning, artisaanaal, funerair,...)? Welke structuren kunnen onderscheiden worden (gebouwen, grachten, waterputten, kuilen,...)?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere erven? Wat is de onderlinge samenhang/fasering? Hoe zijn de erven ingedeeld en afgebakend?
- Tot welke periode gaat het hoevecomplex terug in de tijd? Kunnen de aangetroffen sporen gelinkt worden aan de voormalige bakstenen hoeve? En hoe is dit erf doorheen de tijd geëvolueerd en/of veranderd?
- Gaat het wel degelijk om een site met walgracht? Hoe is dit erf ingedeeld? Welke kenmerkende elementen zijn aanwezig? En wordt de site volledig gevat binnen de grenzen van het plangebied?
- Zijn er aanwijzingen voor artisanale activiteiten of andere functionele eigenschappen?
- Waaruit bestaat de materiële cultuur en kan dit iets leren over het gebruik van de site en de bewoner(s)? Tot welke groep, type, baksel, ... behoort het aardewerk?
- Lenen vondsten zich tot een conservatie? Wat is hun meerwaarde?
- Kunnen bepaalde sporen verder natuurwetenschappelijk onderzocht worden? Wat is hun meerwaarde? Welke vormen van natuurwetenschappelijk onderzoek zijn van toepassing (¹⁴C-datering, macrobotanisch onderzoek, pollenonderzoek, dendrochronologie, houtsoortbepaling, antracologie, petrografie, archeozoölogie, ...)?
- Kan de site in een ruimer archeologisch kader geplaatst worden en hoe verhoudt ze zich tot gekende onderzoeken in de ruimere omgeving van het plangebied?
- Kunnen eventuele patronen en/of sporen van lokale, regionale en transregionale economie worden onderscheiden?
- Zijn de grenzen van de archeologische sites behaald binnen het plangebied of lopen deze door buiten het terrein?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en -technieken)

Gezien de geplande werken is een *in situ* behoud niet mogelijk. Er dient bijgevolg een opgraving uitgevoerd te worden over het gehele terrein om de archeologische resten te onderzoeken.

De advieszone voor opgraving heeft een oppervlakte van ca. 3861m². Het onderzoek kan uitgevoerd worden op één archeologisch vlakniveau in één of meerdere werkputten. De opgravingszone dient aangelegd te worden met een graafmachine met platte graafbak onder begeleiding van de veldwerkleider. Hierbij wordt de grond afzonderlijk gestockeerd om vermenging te voorkomen. Wel is het belangrijk dat er indien een gebouw of andere structuur wordt aangesneden, deze in één werkput in zijn totaliteit wordt blootgelegd en onderzocht. Grachten en greppels dienen zodanig onderzocht te worden dat een goed inzicht verkregen worden in de fasering ervan (coupes op knooppunten, aansluitingen, over-/doorsnijdingen, uiteindes, onderbrekingen,...). Verschillende spoortypes kunnen verwacht worden. Zo kunnen binnen de opgravingszone gebouwplattegronden, spiekers, grachten/greppels, waterputten, waterkuilen, poelen en/of andere waterhoudende structuren en sporen met een artisaan karakter verwacht worden. Voorlopig lijken de sporen te dateren uit de late middeleeuwen, maar sporen uit andere periodes kunnen ook verwacht worden.

Bij de advieszone dient rekening gehouden te worden met bufferzones langsheen de randen van de opgravingszone, zoals bijvoorbeeld langsheen de bestaande wegenis (Dries) van het plangebied en langsheen de aangrenzende percelen. Hierdoor kan de reële oppervlakte van de opgravingszone iets lager liggen dan de geadviseerde oppervlakte.

Het archeologisch onderzoek dient conform de Code van Goede Praktijk uitgevoerd te worden. Sporen dienen geregistreerd en onderzocht te worden. Indien sporen zich lenen tot natuurwetenschappelijk onderzoek kunnen stalen genomen worden. De staalname en conservatie gebeurt volgens de bepalingen zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. De staalname en verdere selectie van stalen voor verder onderzoek gebeurt met het oog op het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Voorafgaand, tijdens en na het veldwerk overlegt de veldwerkleider met de betrokken natuurwetenschapper(s) en de conservator.

Indien een waterhoudende structuur (diepe gracht, waterput of dergelijke) aangetroffen wordt, dient men te werken met bronbemaling om de structuur in goede en veilige omstandigheden te onderzoeken. Een voorafgaande controleboring kan meer duiding brengen in de diepte van de structuur, alsook de diepte van de grondwatertafel en de nood voor bronbemaling.

5. Criteria niet uitvoeren onderzoekshandelingen

Er zijn geen criteria. Het archeologisch onderzoek dient uitgevoerd te worden.

6. Schatting tijdsduur (indicatief)

Het archeologisch veldonderzoek neemt voor een opgravingsploeg van 5 mensen ca. 10 tot 15 werkdagen tijd in beslag, waarbij het opgravingsvlak in één of meerdere werkputten wordt aangelegd en onderzocht. Na afronding van het onderzoek kan de zone terug aangevuld worden. De verwerking en rapportering neemt ca. 30 tot 35 dagen in beslag. Deze tijd is nodig voor de opmaak van het rapport, opstellen van grondplannen, wassen van vondstmateriaal, opmaak van lijsten, ...

Indien meerdere waterputten of andere waterhoudende structuren aangetroffen worden kan de termijn van het veldwerk verruimen.

7. Kostenraming op basis van de geraamde tijdsduur (excl. BTW, indicatief)

- Veldwerk archeologische opgraving incl. kraanwerk (aanleg en dichten) en opmetingen, en excl. bemaling: 27 500 euro
- Verwerking, assessment, rapportage: 12 000 euro
- Natuurwetenschappelijk onderzoek en conservatie: stelpost van 4000 euro
- Onderzoek van omvangrijke sporen die dieper gaan dan de grondwatertafel (bijvoorbeeld waterputten): bronbemaling, onderzoek, kraanwerk, staalname, verwerking, ... dient 2500 tot 3000 euro per structuur te worden voorzien

8. Gewenste competenties

- Het team moet bestaan uit minstens 4 personen, waarvan minstens 2 archeologen
- De veldwerkleider heeft minstens 240 werkdagen ervaring met onderzoek op landelijke sites, in het bijzonder op sites uit de middeleeuwse periode.

9. Bewaring archeologisch ensemble

Gedurende het onderzoek worden de vondsten als geheel bewaard in een veilige, droge en klimaatsgeschikte omgeving. Na afronding van het onderzoek wordt het archeologisch ensemble overgedragen aan de grondeigenaar. Het archeologisch ensemble van het vooronderzoek dient mee opgenomen te worden bij het opgravingsarchief van de opgraving als één geheel.